

למצוא מקום בענווה//

מסע קבוצתי אל המקום בעולם

חברת חודש ארגון תשע"ו

//הנחיה//

אוריה אהרוני
אפי הורביץ
יהל כיאט

//כתיבה//

אוריה אהרוני

//הגהה//

אפרת ליבר

//ציצוב גרפי וצימוד//

אפרת רבי

//ציצוב כריכה//

אפרת ונחוצקר

בהוצאת

עזרא - תנועת הנוצר התורני לאומי בארץ ישראל

מחלקת הדרכה

רח' בית הדפוס 11 ירושלים

טלפון: 025371640 / פקס: 025372639

www.ezra.org.il

© כל הזכויות שמורות, ירושלים, תשצ"ו

תוכן

4 דבר המזכ"ל
5 דבר ראש מחלקת הדרכה
6 מבנה החוברת // יומן מסע אל הצנוה
9 מסלול אתגרי // קבוצות נחליאל-אורות
10 פצולה 1 // נקודת תצפית
21 פצולה 2 // מדורת השבט
28 פצולה 3 // נוף סביבתי
39 פצולה 4 // זמן מסע
54 פצולה 5 // תחת כיפת השמיים - נק' סיום

דבר המזכ"ל // שאול דה מלאך

מדריכים ומדריכות יקרים,

אולי אינכם רואים זאת, אך במהלך כל השנה אתם נמצאים בראש חץ של מנהיגות חינוכית. הנהגה חינוכית שונה מהנהגה רגילה, משום שהנהגה חינוכית נבחרת לא רק ביכולת שלה לשנות את המציאות, לקדם אותה ולקבוע סדר יום, אלא גם ובעיקר בשינוי עומק לטווח הארוך.

מהו הטווח הארוך?

הטווח הארוך לא נבחן רק באיזו פעולה העברתם השבוע או כמה חניכים הגיעו. אם היינו חוזרים מאה שנים לאחור, סביר להניח שהיינו פוגשים עולם שונה מהותית מהעולם שלנו כיום ומוצרים פשוטים כמו מכונת כביסה טלפון לא היו חלק מהחיים שלנו. השואה עוד לא התרגשה עלינו, ומעטים חלמו על מדינה יהודית.

אבל היו שם מנהיגים חינוכיים, מקימי התנועה שדאגו לטווח הארוך, שידעו לשאול שאלות, שהנהיגו, העלו חניכים ארצה, הסתכלו למציאות בעיניים והחליטו לשנות אותה.

כמי שעומדים בראש החץ, מנהיגים, מובילים ומחנכים, אתם נדרשים לאומץ, לתעוזה בלתי רגילה ולאמונה עמוקה ביכולת לשנות. עלינו כהנהגה חינוכית להעז, לפרוץ ולשנות, אך עלינו גם להיות קשובים לעומדים מולנו, לחניכינו, להלכי הנפש והרוח שלהם. הקשבה עמוקה, כנה ואמיתית למציאות.

מנהיגים יקרים שלנו, כדי להמשיך ולהוביל את המהפכה הזאת, מהפכה שאנחנו לא תמיד שמים לב אליה, עלינו לסגל לעצמנו מידה זו של הקשבה ומודעות. עלינו להבין לעומק את מידת הענווה, להפנים אותה ולהעביר אותה לחניכינו, כך שנהפוך להיות אנשים קשובים, בעלי ענווה אמיתית המכירה בערך עצמה ולא מפחדת להוביל מהפכות ולהנהיג.

אני מאמין בכם ובהנהגה החינוכית שאתם מובילים, וכולי תפילה שנהיה ראויים למשימה הגדולה הזאת שמונחת על כתפיו.

בענווה גדולה - חזקו חברים!

שאול דה מלאך

מזכ"ל

ירושלים תשע"ז

דבר ראש מחלקת הדרכה // יהל כיאט

לא פעם אנחנו מקבלים מכם הדים ותגובות על הנושאים השנתיים, ואלה נמצאים על קשת רחבה מאוד. מצד אחד, הערכה וגאווה להיות חלק מתנועה שלא מפחדת לעסוק בנושאים מורכבים וטעונים שעדיין נמצאים בתהליך מחשבתי והכרתי, ומצד שני אנחנו מקבלים תגובות כמו "למה אתם לא יכולים להיות פשוטים ובנאליים?!"

על בחירת הנושאים יש הרבה על מה לדון - ולא עכשיו. דלתנו, כידוע, פתוחה לשמוע!

מה שמעניין הוא שהפעם החלטנו ללכת על נושא אחר לגמרי, נושא שכולנו יודעים לרוב מה אנחנו חושבים עליו, ולכן הוא לא מהפך תודעה, אלא בעיקר מאתגר אותנו בעצבים הכי רגישים בנפש - המידות וההתנהגות שלנו.

אנו חיים היום בתודעה שהאני שלנו הוא המרכז. התרבות דואגת כל הזמן להעצים זאת ולפנק אותנו בשלל דרכים - חומריות, רוחניות ורגשיות. בתוך תרבות כזאת קשה לזכור ולהפנים שאנחנו חלק ממארג שלם, מתכנית כללית וממציאות שהקב"ה בחר להביא אותנו אליה.

בחרנו לקרוא לנושא "למצוא מקום בענווה", כי הענווה האמיתית איננה מבטלת אותנו - את יכולותינו, אישיותנו, הרגשתנו - אלא היא ממקמת אותנו בתוך מרחב שלם של חיים, שבהם האני שלי צריך להיות ממוקם במקום הנכון ובעוצמה הנכונה - לא חלש מדי ולא חזק מדי, לא גבוה מדי ולא נמוך מדי, לא גדול מדי ולא קטן מדי. פשוט מדויק.

כדי להגיע לדיוק הזה יש לעבור דרך, לעבור מסע. זה מסע מפרך ומאתגר מבחינה מנטלית ואישיותית. במסע הזה אנחנו נדרשים להתאמץ, להזיע, להתבונן באומץ ובכנות על עצמנו, לסמן מטרות, להתגבר ולהתמודד עם האתגרים שנפגוש בדרך.

השנה העבודה החינוכית שלכם דורשת מאמץ גדול יותר, משום שזה לא יצליח אם רק נדרוש מחניכנו לבנות את הענווה בתוכם ולמצוא את המקום המדויק שלהם. ראשית יש לעבוד ולחנך את עצמנו. אנחנו צריכים בעצמנו לעבור את אותו מסע בדיוק...

מאחלת לכם דרך צלחה ומסע אישי וקבוצתי שיפיח חיים ועוצמות נפש שלא הכרתם.

בהערכה אמיתית על כל העבודה שאתם עושים במהלך השנה ובפרט בחודש הזה,

חזקו חברים!

יהל כיאט

ראש מחלקת הדרכה

ירושלים תשע"ז

מבנה החוברת // יומן מסע אל הענווה

המסע שלנו מתחיל עמוק עמוק בפנים, בתוכנו. הוא יוצא מהאופי שלנו, מתוך סל המידות שברשותנו, מנקודת הכרה והבנה עצמית עם הרבה כנות.

אנחנו מתחילים לפסוע במסלול חייו של בעל הענווה, של האדם המגלם את הענווה בהנהגותיו, אף הקטנות ביותר. ברצוננו ללמוד, להעמיק ולגעת בענווה בתחומי החיים השונים, עד כי תעלה על לבנו מידה טובה זו ותחבור למעשה.

במסענו חמש נקודות ציון (נ.צ.) משמעותיות, המפגישות אותנו עם הענווה במעגלי חיים שונים. נעבור יחד מנקודה לנקודה עד לסיום מסענו.

נ.צ. 1: נקודת תצפית

בפעולה זו נגדיר, באופן כללי, מהי ענווה תוך התייחסות למקומנו המשמעותי במארג הבריאה האלוקית מתוך העצמה אישית.

נ.צ. 2: מדורת השבט

בפעולה זו נעסוק במעגל האדם, הסביבה האנושית, ונדון במיוחדות מקומו של כל אדם במארג. בנוסף לכך נברר את היחס לאחר הנובע מענווה.

נ.צ. 3: נוף סביבתי

הפעולה השלישית עוסקת בענווה של האדם למקום, לסביבה הפיזית, על אף ובגלל היותו נזר הבריאה. נלמד על תפקידו של האדם למען סביבתו ונדגיש את המחויבות שלו להיטיב ולא להרוס.

נ.צ. 4: זמן מסע

בפעולה הרביעית נבחן את מקומנו על ציר הזמן ההיסטורי, ונגלה כי אנו נקודה משמעותית בתוך רצף. נלמד כי אדם ענוותן יודע את מקומו ומתוך כך מכבד את המבוגרים ממנו ואת המסורת.

נ.צ. 5: תחת כיפת השמים, נקודת סיום

הפעולה החמישית, מסכמת ומקיפה את מעגלי הענווה בבירור בסיסי של יראת השמים בחיינו. בעיון ולימוד נגלה כי יראת שמים היא הבסיס לענווה בכל המעגלים, והיא ראשיתה. נסכם בהגדרת ההנהגות של בעל הענווה בכל אחד מן המעגלים ובתקווה כי נאמץ לחיינו.

יציאה למסע

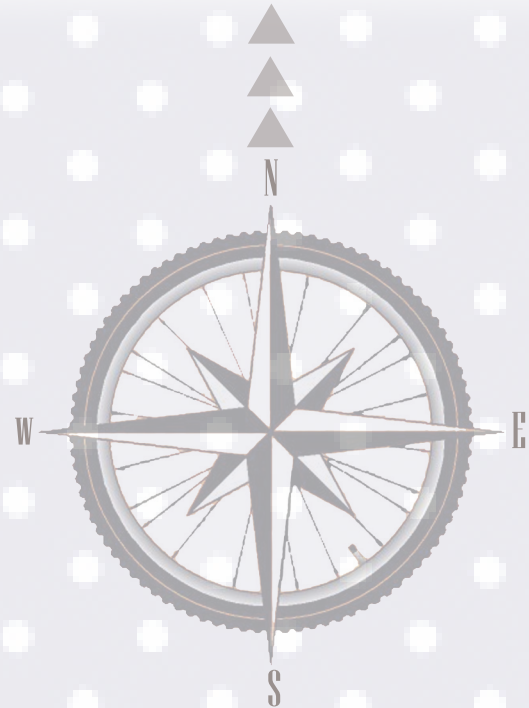
את המסע אפשר לעבור בשלושה מסלולים. המסלולים שונים זה מזה בדרגת הקושי ומוצגים בהדרגה מהקל לקשה ביותר.

הראשון 'מסלול הליכה' המיועד לכיתות ג'-ה', השני 'מסלול טיפוס' המיועד לכיתות ה'-ז' והאחרון 'מסלול אתגרי' המיועד לכיתות ז'-ט'.

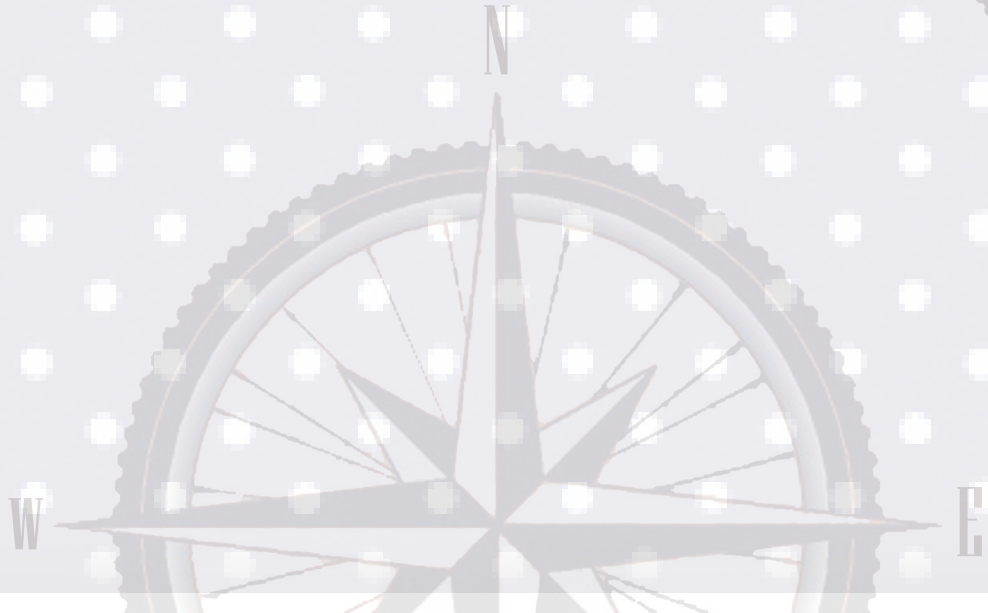
בטרם נצא למסע יש לבחור בתחילה את דרגת הקושי המתאימה לחניכים. לאחר מכן, על מנת להיות מורה דרך, יש ללמוד את הדרך לעומק ואף לבחור שתיים מבין נצ. 2 4 בנוסף לנקודות הראשונה והאחרונה, שהן נקודות חובה.

כשהכול מוכן נצא אל המסע עם לב ושכל פתוחים ללמוד וללמד, להכיל ולקבל. שיהיה מסע טוב, משמעותי ומהנה.

כסלול אתגרי

קבוצות נחליאל-אורות

פעולה ב // נקודת תצפית

<<< מטרות הפעולה:

- החניך יכיר את הבסיס המחשבתית-הכרתי לענווה.
- החניך יידע כי הענווה נצרכת במעגלי החיים השונים (אדם, מקום, זמן ומול הקב"ה).
- החניך יידע כי הענווה אינה מבטלת את עוצמתו של האדם הענוותן.

<<< מבנה הפעולה:

1. הבנה כי האדם הוא חלק ממארג שנברא על ידי הקב"ה
2. הכרה בחשיבותו של כל אחד ממרכיבי המארג
3. עיסוק בגדולתו של האדם
4. הגדרה: מהי ענווה?
5. לימוד: הענווה אינה מבטלת את עוצמתו של האדם

<<< מהלך הפעולה:

1. הבנה כי האדם הוא חלק ממארג שנברא על ידי הקב"ה

• מחלקים את החניכים לשתי קבוצות. כל קבוצה תקבל כרטיסיות (נספח 1) שעליה לחלק לשבע קבוצות לפי ימי בריאתם של העצמים בכרטיסיות. לדוגמה: הירח, הכוכבים והשמש נבראו ביום הרביעי, ולכן יהיו באותה קבוצה. כדאי לקיים תחרות בין הקבוצות ולקצוב את המשחק בזמן של כשתי דקות.

פתרון:

יום ראשון: אור, חושך

יום שני: שמים

יום שלישי: ים, פרחים, דשא

יום רביעי: ירח, כוכבים, שמש

יום חמישי: תנין, דגים, תרנגול

יום שישי: פיל, צב, איש, אישה

שבת: אדם שוכב על הגב, מיטה

בסיום המשחק בודקים את פתרונות הקבוצות ומציגים את הפתרון הנכון.

מסכמים: הקב"ה ברא את העולם - את כולו, ויש בו חי, צומח ודומם. גם אנחנו, בני האדם, חלק מהבריאה שברא הקב"ה בעולם - חלק מהמארג שיצר הקב"ה בעולמו.

2. הכרה בחשיבותו של כל אחד ממרכיבי המארג

- מבקשים מהחניכים לסדר לפי חשיבותם בעולם (מההכרחי ביותר לפחות נצרך) את המושגים הבאים: אני, אנשים, בית, מקומות ציבוריים, תקופות היסטוריות, הווה (נספח 2). אחרי כמה דקות מבקשים מהחניכים להציג את המדרג שיצרו ולהסביר את החשיבה העומדת מאחוריו. בסיום חלק זה שואלים כשאלה רטורית שאין בכוונתה לקבל תשובה אלא לעורר לחשיבה: האם אנחנו יכולים להכריע מה חשוב יותר ומה פחות?!
- מציגים את האמרה המוכרת "לתקן עולם במלכות שדי" (נספח 3, מתוך תפילת "עלינו לשבח"), ושואלים: מה תפקידנו לפי אמרה זו? (תשובה: לתקן את העולם).
- מסבירים לחניכים שיייתכן שלדעתנו כדאי היה לכרוא את העולם בלי רע שיש לתקן, אבל הקב"ה בחר לכרוא גם אותו, כי גם הוא בעל ערך ומשמעות.
- לומדים עם החניכים את דבריו של הרב אילן צפורי מתוך עלון 'דרך אמונה' (נספח 4). מסכמים: ראינו שהקב"ה ברא בעולם דברים שונים ומגוונים: אדם, מקומות, זמנים ועוד. כל דבר שנברא הוא חשוב והכרחי בעולם, ויש לו משמעות קיומית מעצם העובדה שהקב"ה ברא אותו. אפילו הרע שנראה לנו מיותר לכאורה, גם לו ראינו שיש משמעות ומטרה בקיומו. מכאן אנחנו מבינים שאסור לנו לזלזל או לבטל כל דבר (חי, צומח ודומם) שנברא בעולם, משום שיש לו משמעות ומטרה אלוקית בקיומו.

3. עיסוק בגדולתו של האדם

- אחרי שדיברנו על המרכיבים השונים במארג החיים שברא הקב"ה בעולם ועל חשיבותם, נתמקד לרגע באדם ובכוחותיו - בעצמנו. מושיבים את הקבוצה במעגל וזורקים לתוכו כדור. בתחילה מבקשים מהחניך שתפס ראשון את הכדור לומר מעלה אחת של האדם בעולם (לדוגמה: יוצר, חוקר, מפתח טכנולוגיה, ממציא תרופות וכו') ולזרוק את הכדור לחניך אחר. החניך שהגיע אליו הכדור צריך גם הוא לומר מעלה של האדם בעולם, ובדרך זו ממשיכים להתמסר עד שהכדור הגיע לכל המשתתפים. בסיום סבב המסירות מבקשים לשחק סבב נוסף באותו אופן, אך הפעם יש להגיד מעלה או יכולת של החניך שמוסרים אליו או מעלה או יכולת של עצמי (בחרו את ההנחיה המתאימה יותר לקבוצה).
- * בקבוצות קטנות כדאי לשחק כל סבב לפחות פעמיים. בסוף המשחק חוזרים על עקרי הדברים שנאמרו - דוגמאות לכוחות כלליים של האדם ודוגמאות לכוחות הקיימים בקבוצה. מסכמים שאכן לאדם בעולם - לכולנו ולכל אחד מאיתנו - מעלות רבות, כוחות ויכולות, והוא הבריאה העליונה בעולם. מעמד זה יכול לגרום לאדם להשתלט באופן שלילי על העולם. כיצד נימנע מלהגיע למצב זה? את זה נלמד בחלק הבא.

4. הגדרה: מהי ענווה?

- * האדם הגדול והמיוחד שעליו דיברנו נדרש לנהוג בענווה - "תעלה על לבך מידת הענווה, שהיא מידה טובה מכל המידות הטובות" (איגרת הרמב"ן). אז מהי בעצם ענווה?
- * לומדים יחד עם החניכים את דבריו של הרב שרגא סימונס על פרשת במדבר (מתוך אתר 'אש התורה': www.aish.co.il/tp/sw/48863422.html) (נספח 5).
- * מסכמים את הלימוד: האדם נדרש להיות ענוותן - כלומר להכיר את כוחותיו ואת המיוחד בו, אך בלי הפרזה. כל אדם צריך לדעת את מקומו, תפקידו ויכולותיו בלי להתבייש בהם ובלי להמעיט, אלא לומר בכנות מי הוא ולהשתמש בכוחותיו ויכולותיו.
- * האדם יכול להגיע לכך כאשר הוא זוכר שהוא חלק מהבריאה של הקב"ה בעולם, בריאה שיש מטרה ומשמעות בקיומה, ושבעצם בריאתו הוא שליח של הקב"ה למלא את משימתו בעולם, כפי שראינו בתחילת הפעולה.

5. לימוד: הענווה אינה מבטלת את עוצמתו של האדם

- * מספרים לחניכים שרבי שמחה בונים מפשיסחה אמר לתלמידיו: "טוב לאדם שיהיו לו שני כיסים. בכיס אחד יהיה פתק ובו כתוב: 'בשבילי נברא העולם' (משנה סנהדרין ד, ה), ובכיס השני יהיה פתק ובו כתוב: 'זאנכי עפר ואפר' (בראשית יח, כז)".
- במהלך הסיפור מציגים לפני החניכים את שני הפתקים (נספח 6).
- * מבקשים מהחניכים שני מתנדבים שיודעים להציג. האחד ידגים את דמותו של האדם שחי לאור הכתוב בפתק הראשון, והשני - את דמותו של האדם שחי לאור הכתוב בפתק השני. כיצד תיראה הליכתו? מה הם המשפטים שהוא אומר ומה הן מחשבתיו? (מי שמדגים את "זאנכי עפר ואפר" - הולך בצנעה בלי לכלוט מדי, חושב שלא מגיע לו כלום ואינו מחזיק מעצמו רם ונישא. מי שמדגים את "בשבילי נברא העולם" הולך בגאווה כדי שכולם ישימו לב לנוכחותו, חושב שהוא מעל הכול ומחזיק מעצמו כמלך העולם).
- אפשרות נוספת היא לחלק את הקבוצה לשניים. מחצית מהחניכים יתבקשו להדגים (בו זמנית) את דמותו של האדם שחי לאור הכתוב בפתק הראשון, והמחצית השנייה את דמותו של האדם שחי לאור הכתוב בפתק השני.
- * מבקשים מהחניכים דוגמאות מהחיים שלהם (כלי שמות...) לאנשים שמייצגים את כל אחת מהדמויות הנ"ל.
- * דיון: שואלים מהי הבעייתיות שנוצרת מהדרישה מאדם אחד לנהוג לאורם של שני משפטים אלו? (נוצרת סתירה, אלו שתי דמויות שונות). האם אפשר לאזן בין שתי אמירות אלו? (כן, וזו בעצם הדרישה. מצד אחד לדעת ולהכיר בחשיבות העצמית, בכוחות וביכולות להשפיע ולהתקיים בעולם ולא להתעלם מהם! ומצד שני לדעת שיש גדולים וטובים ממני, ושהקב"ה מעליי ואני עפר ואפר לעומתו).
- * הראיון עם אברהם פריד (נספח 7) הוא דוגמה לחיים של אדם שמוציא כוחותיו לפועל ומשתמש בכישרונו ואף מצליח מאוד, ויחד עם זאת אינו מתגאה וזוכר לאזן את חייו ולנהוג בענווה כי את הכול קיבל מאת ה'.

מסכמים את הפעולה:

ראינו שהקב"ה ברא בעולם מארג חיים שלם המורכב מאדם, חי, צומח, מקום וזמן. כל דבר שנברא על ידי הקב"ה יש לו משמעות ומטרה, ומכאן חשיבותו וחוסר היכולת שלנו לזלזל בקיומו. לאדם, שהוא חלק מהנבראים, יש כוחות ומעלות טובות והוא נדרש להשתמש בהם מתוך ענווה, שהיא ידיעת ערך עצמו מתוך כנות והבנה שהקב"ה בראו והוא כפוף לו. האיזון בחיים בין הערך העצמי ובין הידיעה שאני קטן ומעליי נמצא הקב"ה ועוד בני אדם גדולים וטובים, יוצר את החיים המשמעותיים שאליהם אנו נדרשים.

נספח 1

ים	אור
פרחים	חושך
דשא	שמים

כוכבים

ירח

תנין

שמש

פיל

דגים

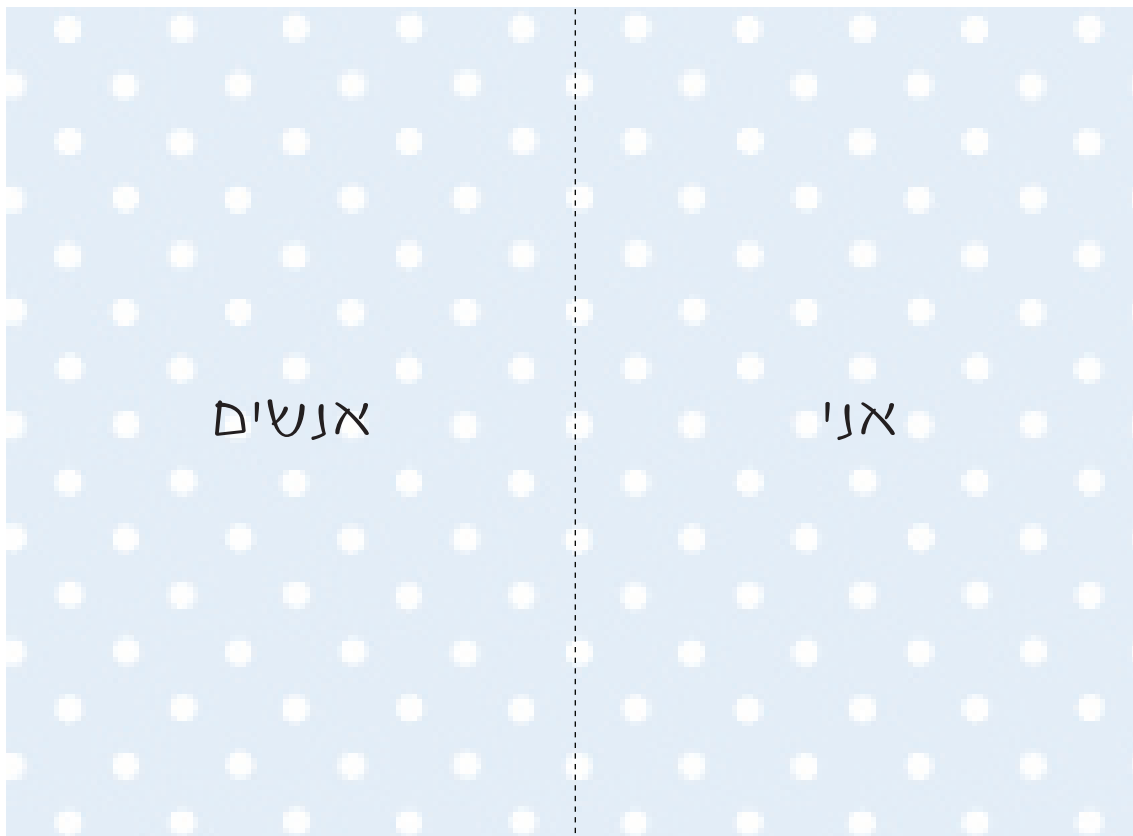
צב

תרנגול

נספח 2

תקופות
היסטוריות

בית

הווה

מקומות
ציבוריים

“לתקן עולם במלכות שדי”

(מתוך תפילת “עלינו לשבח”)

הפיכת הרע לטוב /

הרב אילן ציפורי

"לפי ספרי פנימיות התורה, האדם הראשון נברא באופן שאין בו רע, אבל לאחר החטא נכללו והתערבו בו גם כוחות הטומאה והרע... יש לרע תפקיד יסודי בעניין התעלות האדם, לאחר החטא... צריך להבין שלרע הקיים יש תפקיד ואיננו הפקרות וחוסר שליטה של ה' ח"ו, אלא הוא בא כדי לעודד אותנו להתעלות לעליונות הטוב..."

(מתוך עלון 'דרך אמונה' 37)

"ראשית, בואו וננסה להגדיר לעצמנו, מה לא נחשב לחלק ממידת הענווה - וכך אולי נגיע להבנה המדויקת של המושג. ענווה - אין פירושה להימנע מלהביע עמדה או לא להיות אסרטיביים בעת הצורך. **ענווה - אין פירושה להנמיך את הדימוי העצמי ולהשפיל את עצמנו** עד עפר. התורה (במדבר פרק י"ב) מתארת את משה רבנו כ"עניו מכל אדם" - ועלינו לזכור, שמדובר באדם שנאבק באופן אגרסיבי מאוד בפרעה מלך מצרים, שנלחם בעמלק בכל כוחו והנהיג את בני ישראל לכל אורך הדרך, מיציאתם ממצרים ועד לכניסתם לארץ ישראל. מהי ענווה? ענווה פירושה - **לדעת את מקומנו, לדעת כמה אנחנו שווים!**"

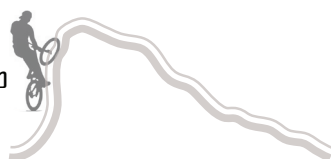
(הרב שרגא סימונס, מתוך אתר 'אש התורה')

**"בְּנִשְׁבִּילִי
נִבְרָא הָעוֹלָם"**

(משנה סנהדרין ד, ה)

"וְאַנְכִי עָפָר וְאַפֵּי"

(בראשית יח, כז)

ראיון עם כוכב הזמר החסידי - אברהם פריד

הזמר אברהם פריד

נזכר פריד בכאב. "המיטה הייתה מוקפת בבני משפחה אוהבים שכבו בלי הפסקה. החולה, שכנראה סבל מכאבים איזמים, שכב בעיניים עצומות כשהוא מעורפל ולא מגיב לנעשה סביבו".

פריד התקרב לבן החולה

והחל לשיר לו בשקט ובהתרגשות "שלום עליכם" שוב ושוב. לפתע, תוך כדי שירה, הוא שם לב

שאצבעות ידיו של החולה נעות לפי קצב השיר. "זה היה רגע מרטיט", מספר פריד, אף על פי שכבר היה תלוי בין שמים לארץ ובקושי מסוגל להבין את הנעשה סביבו, השירה הצליחה לגעת בנשמה שלו. זהו כוח אדיר שיש למוסיקה. לא רציתי להפסיק לשיר".

לאחר עשרים דקות התעייף החולה ופריד נפרד בחיבוק גדול מבני המשפחה. הוא התכוון לצאת מהחדר, אך

חזר בשנית כדי לבקש מהחולה ברכה. "אני מאמין שיהודי שכל-כך סובל וכואב הוא זך וטהור ומסוגל לברך ברכה אמיתית", הוא הסביר. "בני המשפחה הרימו גבה לנוכח הבקשה התמונה שלי, החולה שכב שם כמעט מחוסר הכרה. אבל למרבה ההפתעה, הוא פתח זוג עיניים גדולות ושאל בשקט: "שאני אברך אותך"? ובכוח המועט שעוד היה לו הניח את היד שלו על הראש שלי, ובירך אותי במילים ברורות ורהוטות שאזכה בחיי לשיר ולשמה עוד יהודים. כל המשפחה פרצה בככי. למחרת נפטר אותו בן יקר והתברר שאלו היו מילותיו האחרונות", מספר פריד ומיד מוסיף: "אם עלתה בלבי מחשבה אי פעם לצאת לפנסיה, אז רגעים עוצמתיים שכאלו מבהירים לי, שבעזרת ה', אני כאן ואני ממשיך לשיר".

ענק הזמר החסידי אברהם פריד מציין בימים אלו שלושה עשורים לעשייתו המוסיקלית. הלהיטים "אדרבה", "תניא", "ירושלים", "מוריה", "רק תפילה אשא" ו"עלה קטן שלי", הם רק חלק קטן מהרזומה המרשים שלו. לרגל המאורע נפגשנו לראיון מיוחד. למרות הצלחתו הרבה, ובשונה מחלק מעמיתיו בתעשיית המוסיקה הכללית, פריד רחוק מלהיות אדם מלא חשיבות עצמית וגינונים, והמפגש איתו הוא מפגש עם אדם צנוע ומלא ענווה.

במשך שלושים שנה אתה ממלא אולמות ומויצר להיטים גדולים. איך אתה מצליח "לדעת את מקומך" בתוך עולם של כוכבים ומעריצים?

"בעיניי זה מאוד פשוט. עבורי זו לא התמודדות. ב"ה, אין לי בכלל מלחמה עם הגאווה. הרי כל בוקר כשאני קם אני אומר: "מודה אני לפניך... שהחזרת בי נשמתי בהמלה רבה אמונתך". זה הכול, הכול משמים. שום דבר לא תלוי בי. זו מתנה ואחריות גדולה שקיבלתי מהקב"ה. בלעדיו אני לא מסוגל אפילו לפתוח את הפה שלי, הכול ממנו. וכשזוכרים את

זה - מבינים שאין על מה להתגאות. לפני כל עלייה לבמה אני מתפלל לקב"ה שיהיה איתי ויעזור לי. בכל הופעה אני, בדחילו ורחימו, מקווה שאזכה להיות שליח ולהביא שמחה לאנשים".

פריד מספר שלפני הודש קיבל טלפון בהול מאימא בוכייה. היא סיפרה לו בקול חנוק מדמעות שבנה הצעיר על ערש דווי, וביקשה ממנו בקול רועד שיגיע אל מיטת בנה במהירות האפשרית ויקדיש לו כמה מהשירים האהובים עליו. פריד, שהיה באותה עת בביקור קצר בישראל, לא הכיר את המשפחה אבל התפנה מכל עיסוקיו האחרים והתייצב באופן מיידי בבית החולים ליד מיטת הבן החולה.

"זה היה מחזה לא קל בכלל, החולה בקושי נשם",

(פורסם בעיתון 'בשבע', אב התש"ע 2010)

פעולה 2 // מדורת השבת

<<< מטרות הפעולה:

- החניך ינהג בענווה כלפי הסובבים אותו ויכיר בערכם.
- החניך יתבונן בעצמו, על כוחותיו וחולשותיו.

<<< מבנה הפעולה:

1. התבוננות אישית בכוחות ובחולשות
2. הכרה בכך שכל כלל מורכב מיחידים
3. לימוד היחס הנכון לאחר, הנובע מענווה
4. התנסות מעשית

<<< מהלך הפעולה:

1. התבוננות אישית בכוחות ובחולשות

- « מקריאים בקול את המשפטים הבאים ומבקשים מהחניכים להשלים אותם:
- « הסתבכתי במשפט פלילי ולכן פניתי ל_____ . (עורך דין)
- « קניתי מכנסיים אבל הם ארוכים מדי, ולכן אני מחפש _____ . (תופרת, חייט)
- « יש לי חום גבוה וכאבי גב חזקים, לכן אבקר אצל _____ . (הרופא)
- « המחשב שלי תקוע ולכן אתקשר ל_____ . (טכנאי)
- « יש לי בעיה הלכתית ולכן פניתי בשאלה ל_____ . (רב)
- « נתקע לי הרכב והלך המצבר. הלכתי ל_____ . (מוסך)

• מניחים בפני החניכים שני כיסאות. על האחד תולים תמונה של כורסא ועל השני תמונה של כיסא גלגלים (נספח 1).

במשחק זה הכורסא תסמל בשבילנו את הכוחות או התכונות שנוח לנו איתן ונוח לסביבתנו איתן, ואילו כיסא הגלגלים יסמל את החולשות או התכונות שאנחנו צריכים להתקדם בהן.

מבקשים מכל חניך שמוכן לשתף לשבת על אחד הכיסאות ולספר על חוזקה או חולשה, בהתאמה לכיסא שעליו ישב.

- בקבוצות שבהן יהיה קשה להגיע לרמת פתיחות כזו, אפשר לבקש דוגמה כללית לחוזקה או חולשה של אנשים.

- אם הפעולה מתקיימת ביום חול ולא בשבת, אפשר לחלק לחניכים פתקים קטנים. כל אחד יכתוב חוזקה וחולשה שלו ויניח את הפתק על הכיסא המתאים, ולאחר מכן מקריאים את הכתוב בפתקים בקול מבלי לחשוף את זהות הכותב.

• מסכמים את החלק הזה ומדגישים את שתי הנקודות הבאות: ראשית, לכל אדם ולכל אחד מאיתנו יש כוחות - חוזקות וגם חולשות. שנית, אנחנו צריכים לפעול בעזרת הכוחות שלנו ולהיטיב לסביבה בעזרתם, כשם שאנחנו פונים לאיש מקצוע המוכשר בתחום שבו יש לנו בעיה.

2. כל כלל מורכב מיחידים

• מחלקים לכל חניך פתק עם אות או כמה פתקים שעל גבי כל אחד מהם יש אות (תלוי במספר המשתתפים). ומבקשים מהחניכים להשתמש בכמה שיותר אותיות ליצירת מילים תקניות בתוך שתי דקות.

- בקבוצות גדולות כדאי לחלק לשתי קבוצות ולתת את המשימה לכל קבוצה.

לאחר יצירת המילים והכרזה על הקבוצה המנצחת, מפתחים דיון קצר על ההתנהגות במהלך המשחק: מה כל אחד רצה שיקרה? מה הוא עשה כדי שהאות שלו תיכנס? האם הוא ויתר על האות שלו כדי להצליח להשתמש באותיות אחרות? האם הקבוצה אפשרה לכל אחד מהחניכים להשתלב עם האות שלו בתוך המילים?

• לומדים עם החניכים את דברי הרב סולובייצ'ק מתוך הספר 'ימי זיכרון' (נספח 2).

הרב מציין כי הקב"ה ברא את האנשים, כל אחד עם כוחותיו ועם חסרונותיו, בזמן, במקום ובחברה שבהם הוא יוכל לקיים את שליחותו, וזו והמטרה שלשמה הוא נברא בתוך מארג החיים בעולם.

מסכמים: במשחק הצלחנו ליצור את המילים רק בעזרת נתינת החלק (האות) של כל אחד. כך גם בחיים, אנחנו מצליחים ליצור ולקיים את העולם בעזרת החלק שכל אחד בחברה מוסיף, בזכות מה שהוא.

ההבנה הזאת מזכירה לנו שלכל אחד מאיתנו ולכל אדם שחי בסביבתנו יש משמעות, תפקיד וסיבה אלוקית לקיומו. מתוקף זה אנו מחויבים להקשיב בכבוד לכל אדם ולא לזלזל בו, ונפרט על כך בהמשך.

3. לימוד היחס הנכון לאחר, הנובע מענווה

• מחלקים לכמה מן החניכים (בקבוצות קטנות לכל חניך) פתק ובו משימה (נספח 3). על החניך שקיבל את המשימה לדאוג לביצוע המשימה שלו בתוך דקה. שימו לב שכל החניכים אחראים לבצע את המשימה האישית שלהם במהלך אותה דקה.

ברור שאין אפשרות למלא את כל המשימות בו זמנית, משום שהן סותרות זו את זו, אבל אם כל חניך לא יהיה עסוק רק במילוי משימתו ויקשיב גם לחניכים האחרים אפשר למלא את כל המשימות בזו אחר זו במשך דקה.

• דיון: אחרי שנותנים לחניכים להתנסות במילוי המשימה (בשני ניסיונות לפחות!) שואלים: מדוע לא הצלחתם? מה מעכב את מילוי המשימה? (תשובות אפשריות: כל אחד עסוק בעצמו, לא מקשיבים, רק חלק השתלטו ולא נתנו לכולם לדבר ועוד).

לאחר הדיון מציגים את האפשרות למילוי המשימה.

• מספרים את הסיפור "בית הספר בעידן שלפני המבול", מאת אדמס פופר (נספח 4).

שואלים: מה דעתכם על גישת בית הספר? מהו הרווח בגישה זו, והאם הוא מציאותי? (כולם אמורים לדעת לעשות הכול, אבל כמעט אין מציאות שמישהו ידע הכול, וגם אם כן, כמו הצלופח בסיפור, הוא עושה הכול ברמה בינונית ולא מתייחד בכישרון). מהו החיסרון של גישה זו? (אי מיצוי הכוחות של כל אחד ובכך הוא נמנע מלתת בזכות כוחותיו).

מסכמים: למדנו שענווה היא ידיעת המקום שלנו, בלי להפחית מערכנו וכלי להגזים בו. כאשר כל אדם יודע את מקומו, הוא מאפשר גם לאחר את קיומו במקום ובתחום שייעד לו הקב"ה.

לכל אחד יש ייחוד ומטרה שלשמה נברא עם ייחוד זה, וצריך לאפשר זאת.

מצד אחד לא לנסות להפוך את כולם לזהים, ומצד שני להקשיב ולכבד את השונות - לנהוג בענווה עם אנשים גם אם הם שונים ממני ומייצגים אמת אחרת.

ראינו שרק על ידי הקשבה כל אחד יוכל למלא את משימתו גם כשקיים שוני ואפילו סתירה בין האנשים - כמו במשחק המשימות, וכן שניסיון לגרום לזהות ואחידות רק מנוון את כוחות היחיד ולא מעצים אותו ואת המציאות בכלל.

4. התנסות מעשית

• מחלקים את החניכים לשלוש קבוצות:

א. ענווה - תפקידה לאתר את ההתנהגות הנובעת מענווה המופיעה בסיטואציה.

ב. הפך ענווה - תפקידה לאתר את ההתנהגות הנובעת מחוסר ענווה המופיעה בסיטואציה.

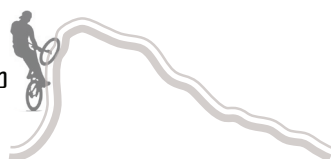
ג. איך נכון לנהוג?! - תפקידה להציע דרך התנהגות חלופית הנובעת מענווה המתאימה לסיטואציה.

אחרי שמתארים את הסיטואציה (נספח 5) כל קבוצה תמלא את משימתה, ונשמע את התשובות.

- כדאי להחליף בין הקבוצות בסבב, כדי שכולם יתנסו בכל התפקידים.
- אפשר להעלות דילמות אמיתיות מחיי הקבוצה במהלך חודש ארגון ובכלל.

• העשרה:

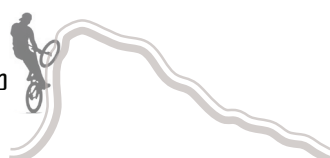
"מי ששורף ספרים סופו שישרוף בני אדם" (היינריך היינה, 1820). שואלים את החניכים: מה דעתכם על המשפט הזה? מדוע יש בשריפת ספרים יכולת להוביל להרג האדם? (תשובה אפשרית: משום שבשריפת ספר יש ביטוי למחיקת דברי הכותב. אדם שמוחק דעות של אדם אחר ולא מכבדם, אינו מתנהג בענווה עם האחר ועלול להגיע לזלזול משמעותי באדם וח"י יקל בחשיבותו עד כדי הרג).

**”ההשגחה יודעת היכן וכיצד יכול הפרט היחיד
 על חסרונותיו וכוחות הנפש האצורים בו לקיים
 את שליחותו. באילו נסיבות ותנאים ובאיזו חברה
 יהא זה בכוחו של האדם למלא את שליחותו.”**
 (הרב סלובצ'יק, שליחות - ימי זיכרון)

<p>עליך לדאוג שכל הקבוצה תשלב ידיים</p>	<p>עליך לדאוג שכל הקבוצה תמחא כפיים</p>
<p>עליך לדאוג שכל הקבוצה תגיד שלום בקול רם</p>	<p>עליך לדאוג שכל הקבוצה תרים ידיים על הראש</p>

<p align="center">עליך לדאוג שכל הקבוצה תשב ישיבה מזרחית</p>	<p align="center">עליך לדאוג שכל הקבוצה תשיר מורל קבוצתי</p>
<p align="center">עליך לדאוג שכל הקבוצה תקפוץ שלוש פעמים</p>	<p align="center">עליך לדאוג שכל הקבוצה תעמוד על רגל אחת.</p>

נספח 4

בית הספר בעידן שלפני המבול / אדמס פופר

בעידן שלפני המבול, כאשר עולם החי התחלק לשוחים, למטפסים, לרצים ולעפים, הוקם בית ספר שנועד לקדם את התפתחותם של הברואים. התיאוריה שהנחתה אותו אמרה שבעלי החיים המעולים ביותר חייבים לדעת לעשות כל דבר באותה מידה של יעילות, כמו שעושים אותו בעלי חיים אחרים. אם לבעל חיים מסוים יש רגליים קצרות וכנפיים טובות, צריך להתרכז במאמץ ללמדו לרוץ, וזאת על מנת להשוות ככל האפשר את הכשרים של כולם. כך אולף הברווז לדדות על רגליו במקום לשחות, ועל השקנאי הוטל לנענע את כנפיו הקצרות ולהשתדל לעוף. הנשר נצטווה לרוץ ורק מעט הורשה לו לעוף על מנת שיינפש.

בעלי חיים שלא נכנעו לטיפול זה והתעקשו לטפח את כושריהם הטובים, הושפלו ובוזו בדרכים רבות. הם הוקעו כמומחים צרי אופקים.

אף אחד לא נחשב לבוגר בית הספר הזה כל עוד לא ידע לטפס, לשחות, לרוץ ולעוף במהירות שנקבעה מראש. כך קרה, שברווז אחד שהשקיע זמן רב בניסיונותיו לרוץ, הזניח את השחייה ושרירי הבטן שלו התנוונו עד לאובדן כל יכולת לשחות. העונשים וההשפלות שסבל בעת תרגילי הריצה שלו הפכו את חייו לגיהנום. הנשר לא הצליח להגיע בטיפוס אל ראש העץ, וכלום לא הועיל כשהוכיח שהוא יכול להגיע אליו בדרכו הוא.

צלופח לא נורמלי, בעל סנפירי חזה גדולים, הוכיח את יכולתו לרוץ, לשחות, לטפס על עצים ואף קצת לעוף. הוא השיג שישים אחוזים בכל מקצוע. אותו קבעו לשאת את נאום הפרידה בסיום לימודי כיתנו.

בית הספר בעידן שלפני המבול / אדמס פופר

בעידן שלפני המבול, כאשר עולם החי התחלק לשוחים, למטפסים, לרצים ולעפים, הוקם בית ספר שנועד לקדם את התפתחותם של הברואים. התיאוריה שהנחתה אותו אמרה שבעלי החיים המעולים ביותר חייבים לדעת לעשות כל דבר באותה מידה של יעילות, כמו שעושים אותו בעלי חיים אחרים. אם לבעל חיים מסוים יש רגליים קצרות וכנפיים טובות, צריך להתרכז במאמץ ללמדו לרוץ, וזאת על מנת להשוות ככל האפשר את הכשרים של כולם. כך אולף הברווז לדדות על רגליו במקום לשחות, ועל השקנאי הוטל לנענע את כנפיו הקצרות ולהשתדל לעוף. הנשר נצטווה לרוץ ורק מעט הורשה לו לעוף על מנת שיינפש.

בעלי חיים שלא נכנעו לטיפול זה והתעקשו לטפח

1.

במסגרת חודש ארגון אנחנו מרימים הצגה שווה להופעות. בישיבת הקבוצה הראשונה דוד הציע להכניס בהצגה קטע של התעמלות קרקע, כי הוא לומד את זה וממש מוכשר בתחום, יונתן לעומתו הציע להוסיף קטע של שירה, אבל כשיוסף שמע את זה הוא נקרע מצחוק והודיע שבהצגה שלנו אין מצב שיהיה זמר! יונתן הסביר שהוא יודע לשיר יפה, אבל יוסף המשיך בדעתו ופסל את הרעיון של יונתן בקולי קולות.

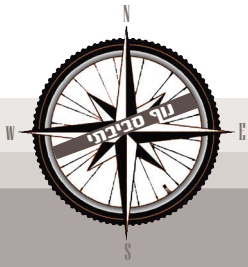
2.

כמעט כל שבוע אנחנו מתמודדים עם השאלה מה לעשות במפגש השבועי שלנו אחרי הפעולה. רחל טוענת שהכי טוב לשבת ולדבר בבית של מישל, רננה מתנגדת ואומרת שזה רעיון של זקנים ושחייבים לצאת לבלות, אפיק מנסה בעדינות להציע פונדו בסניף, כי בחודש ארגון תמיד הסניף פתוח ויש אווירה, וגם השבוע אנחנו תקועות. מה לעשות?

3.

חודש ארגון כבר בשיאו, והנה מחלקים את התפקידים בצביעה של הקיר. כל שנה יש הרבה מריבות בעניין, משום שדניאל חושב שהוא הצייר הטוב מכולם וכל השאר סתם חובבנים. אנחנו רוצים שהשנה יהיה אחרת. כיצד נעשה זאת?

פעולה 3 // נוף סביבתי

מטרות הפעולה: <<<

- החניך יכיר בכוחו לשכלל את העולם, ומנגד בכוחו להרוס את העולם.
- החניך ישמר את הקיים בסביבתו ולא ישחית אותו.

מבנה הפעולה: <<<

1. פתיחה: ונדליזם - תמונות מהשטח
2. הכרה בסביבה הפיזית כמגרש המשחקים שיצר ה' לשוהים בה
3. הבנה כי עליונותו של האדם על הטבע היא על מנת להיטיב
4. לימוד היחס הנכון לסביבה הפיזית הנובע מענווה
5. עובר לעשייתו

מהלך הפעולה: <<<

1. פתיחה: ונדליזם - תמונות מהשטח

- מציגים בפני החניכים תמונות (נספח 1) ומבקשים מהם לחלק אותן לשתי קבוצות. לאחר שחילקו לשתי קבוצות שואלים: מה ההבדל בין הקבוצות? מה גורם לשוני בין הקבוצות? מהו המקום (היחס) של האדם מול העולם בכל אחת מהקבוצות?

2. הכרה בסביבה הפיזית כמגרש המשחקים שיצר ה' לשוהים בה

- מחלקים לחניכים את חלקי הפאזל (נספח 2), ומבקשים מהם להרכיב את העולם בזמן קצוב של כדקה.

אחרי שהפאזל מורכב הופכים את התמונה ולומדים יחד את דברי המדרש (נספח 2): "בְּשִׁעָה שִׁבְרָא תְקַדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת אָדָם תְּרַאשׁוּן נִטְלוּ וְהִחְזִירוּ עַל כֵּל אֵילָנֵי גֶן עֵדֶן וְאָמַר לוֹ: רֵאָה מַעֲשֵׂי כַמָּה נְאִים וּמְשֻׁבְּחִין הֵן וְכָל מַח שִׁבְרָתִי - בְּשִׁבְיָךְ בְּרָאתִי, בֵּן דְעִתְךָ שְׂלֵא תִקְלַמְךָ וְתַחְרִיב אֶת עוֹלָמִי, שְׂאֵם קַלְמָתְךָ אֵין מִי שְׂיִתְקֵן אַחֲרֶיךָ" (קהלת רבה, פרשה ז).

מדגישים כי האדם קיבל מהקב"ה את הזכות לחיות בעולם. האדם הוא הבריה העליונה בעולם, והכול נברא בשבילו לתועלת חייו. אפשר לומר שהעולם הוא "מגרש המשחקים" שיצר הקב"ה בעבור בני האדם השוהים בו בחייהם.

יחד עם זאת, השהות של האדם בעולם מחייבת אותו לא לקלקל את העולם שכרא ה', ונרחיב על כך בהמשך הפעולה.

חלק מהתמונות שהצגנו בחלק הקודם הוא תוצאה אפשרית של שימוש בזכות הקיום בעולם לטובה, אך חלקם השני הוא תוצאה של התנהלות הפוכה מרצון ה' ודרישתו מהאדם ביחס לסביבה.

3. הבנה כי עליונותו של האדם על הטבע היא על מנת להיטיב

- מושיבים את החניכים במעגל ומניחים במרכז המעגל בקבוק פלסטיק ריק. החניך הראשון מסובב את הבקבוק ואומר חומר גלם שקיים בעולם (לדוגמה: עץ, אדמה, נפט, שמש, רוח וכו'). החניך שבתום הסיבוב פקק הבקבוק מופנה לכיוונו צריך לומר מה אפשר לייצר מאותו חומר גלם (לדוגמה: מעץ מייצרים כיסא או נייר, מאדמה כלים או לבנים, מהשמש אנרגיית חום לייצור חשמל וכו') וחוזר חלילה.
- אפשר לוותר על המשחק, ובמקומו לבקש מהחניכים לתת דוגמאות לתוצרים שמייצרים מחומר גלם שקיים בעולם.
- למדריך:

להלן חלק מהדו-שיח בין רבי עקיבא לטורנוסרופוס, המופיע במדרש תנחומא:

”...ולכך הקדמתי ואמרתִי לך, שמעשה בני אדם נאים משל הקדוש ברוך הוא. הביא לו רבי עקיבא שיבולים וגלסקאות (עוגות). אמר לו (רבי עקיבא): אלו מעשה הקדוש ברוך הוא, ואלו מעשה ידי אדם. אמר לו: אין אלו נאים יותר מן השיבולים? ... לפי שלא נתן הקדוש ברוך הוא את המצוות לישראל, אלא לצרף אותם בהם” (תנחומא, תזריע ה, ה).

ובמילים שלנו: זהו אחד הפולמוסים המפורסמים הן בשאלה אילו מעשים נאים יותר - האם מעשי הקב"ה או שמא מעשי בשר ודם.

טורנוסרופוס מבקש לכפור בעיקרי הדת היהודית ובאמונה שהקב"ה הוא כול יכול.

טענתו היא שהקב"ה ברא דברים שאינם מושלמים ובני האדם נדרשים לתקנם ולהפוך אותם לטובים יותר, ומבחינתו זו ההוכחה לכך שהקב"ה אינו יכול לברוא דברים מושלמים ואינו מושלם (הוא מביא כדוגמה את ברית המילה שמתקנת ומיטיבה את הגוף).

כתגובה מסביר לו רבי עקיבא כי העובדה שהקב"ה נותן לבני האדם להשלים את מעשה הבריאה נובעת מרצונו לזכות את בני האדם במצוות ולהפכם לשותפים ביצירה בעולם.

לדוגמה מראה רבי עקיבא לטורנוסרופוס חיטה ועוגות. הקב"ה ברא את החיטה, ואילו בני האדם נדרשים לעבד את החיטה לשם הפקת עוגות או לחם. כמובא במדרש: "הביא לו רבי עקיבא שיבולים וגלסקאות (עוגות). אמר לו: אלו מעשה הקב"ה, ואלו מעשה ידי אדם. אמר לו: אין אלו נאים יותר מן השיבולים?".

לפי רבי עקיבא, בגלל שהקב"ה מעוניין במעורבותם של בני האדם ביצירה ובתיקון העולם, הוא לא בורא את הכול מוכן אלא מותיר לבני האדם את המשימה לחיות בעולם ולהוסיף בו יצירות ושכלולים.

הצגת הסיפור לחניכים:

א. מספרים לחניכים כי במדרש מופיע דיון על מעשיו של ה' בעולם, שבמהלכו מראה רבי עקיבא לטורנוסרופוס הרשע חיטה ועוגות ושואל איזו מהיצירות נאה (משוכחת, טובה) יותר - החיטה שיצר הקב"ה או העוגות שהן היצירה של בני האדם.

ב. עוצרים את הסיפור כאן, ומעלים את השאלה לדיון. (תשובות אפשריות: החיטה, כי היא חומר גלם מיוחד שממנו אפשר לעשות כל מיני דברים; העוגות, כי הן יותר טעימות, כבר

מוכנות לאכילה, יותר יפות, לא צריך לטרוח על מנת להשתמש בהן ועוד).

ג. ממשיכים את הסיפור ומציגים את תשובתו של רבי עקיבא שהעוגות נאות יותר! מעשי בני האדם בעולם נאים יותר משל הקב"ה. לפי רבי עקיבא, בגלל שהקב"ה מעוניין במעורבותם של בני האדם ביצירה ובתיקון העולם, הוא לא בורא את הכול מוכן אלא מותיר לבני האדם את המשימה לחיות בעולם ולהוסיף בו יצירות ושכלולים.

מסכמים: הקב"ה ברא בעולם חומרים, ואנחנו, שחיים בעולם, כפי שלמדנו מדברי רבי עקיבא, צריכים לשכלל אותו ולהיטיב את הקיים בו בעזרת חידושים והמצאות, שכלול ויצירה, כשם שראינו בראשית חלק זה במשחק עם הבקבוק.

4. לימוד היחס הנכון לסביבה הפיזית הנובע מענוה

• מציגים בפני החניכים שלושה תמרורים (נספח 3) עם הנחיות כיצד עלינו לנהוג כלפי הסביבה. מחלקים את החניכים לשלוש קבוצות, ולכל קבוצה נותנים את אחד התמרורים. כל קבוצה תלמד את ההנחיה שבתמרור ותסביר אותה לכל החניכים לפי הדגשים המופיעים על התמרור.

« תמרור מידע (מרובע): תפקיד האדם בעולם "לעבדה ולשמרה", לשכלל ולהגן על הסביבה.
« תמרור הוריה (עגול): התורה מנחה את האדם לנהוג בדרך ארץ ולשמור על הדברים הטובים והיפים בסביבתו.

« תמרור אזהרה (משולש): האדם מצווה שלא להשחית ולהרוס את סביבתו.

• מסכמים את הלימוד ומדגישים שהאדם נדרש לטפח ולשמר את הסביבה. השחתה של הקיים בעולם והרס הם בוודאי הפך תפקידנו זה! **ולכן אדם עניו, שמבין את מקומו בעולם ואת התפקיד שקיבל מאת ה' ביחס לעולם ולסביבת החיים שלו, ישקיע את כוחותיו רק ביצירה וחידוש חיוביים ולא בהשחתה והרס סתמיים בשום היקף ובשום מקום.**

5. עובר לעשייתן

• בעזרת התמרורים שקיבלנו נחליט על התנהלות אישית וקבוצתית חדשה הכוללת "סור מרע" ו"עשה טוב" ביחסנו לסביבה.

מחלקים את החניכים לקבוצות חשיבה בהנחיית המדריך, ומבקשים מהם לדון בנקודות הבאות:

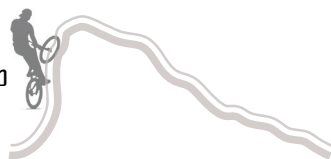
* איזו התנהגות שלילית כלפי הסביבה (המקום) בסניף או במסגרת אחרת אנחנו מבינים שעלינו לשנות? כדאי להביא דוגמאות ולהסביר את הבעייתיות שבהתנהגות.

* ספרו על התנהגות חיובית, משמרת ויוצרת ביחס לסביבה שראיתם לאחרונה.

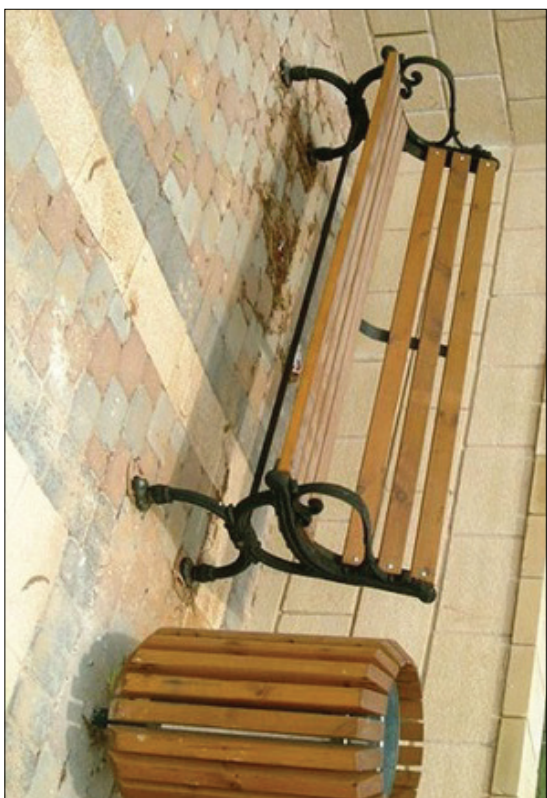
* הציעו רעיון לפרויקט קבוצתי למען הסביבה בתחום הסניף, השכונה או העיר - מקום שאתם רוצים לפתח ולטפח.

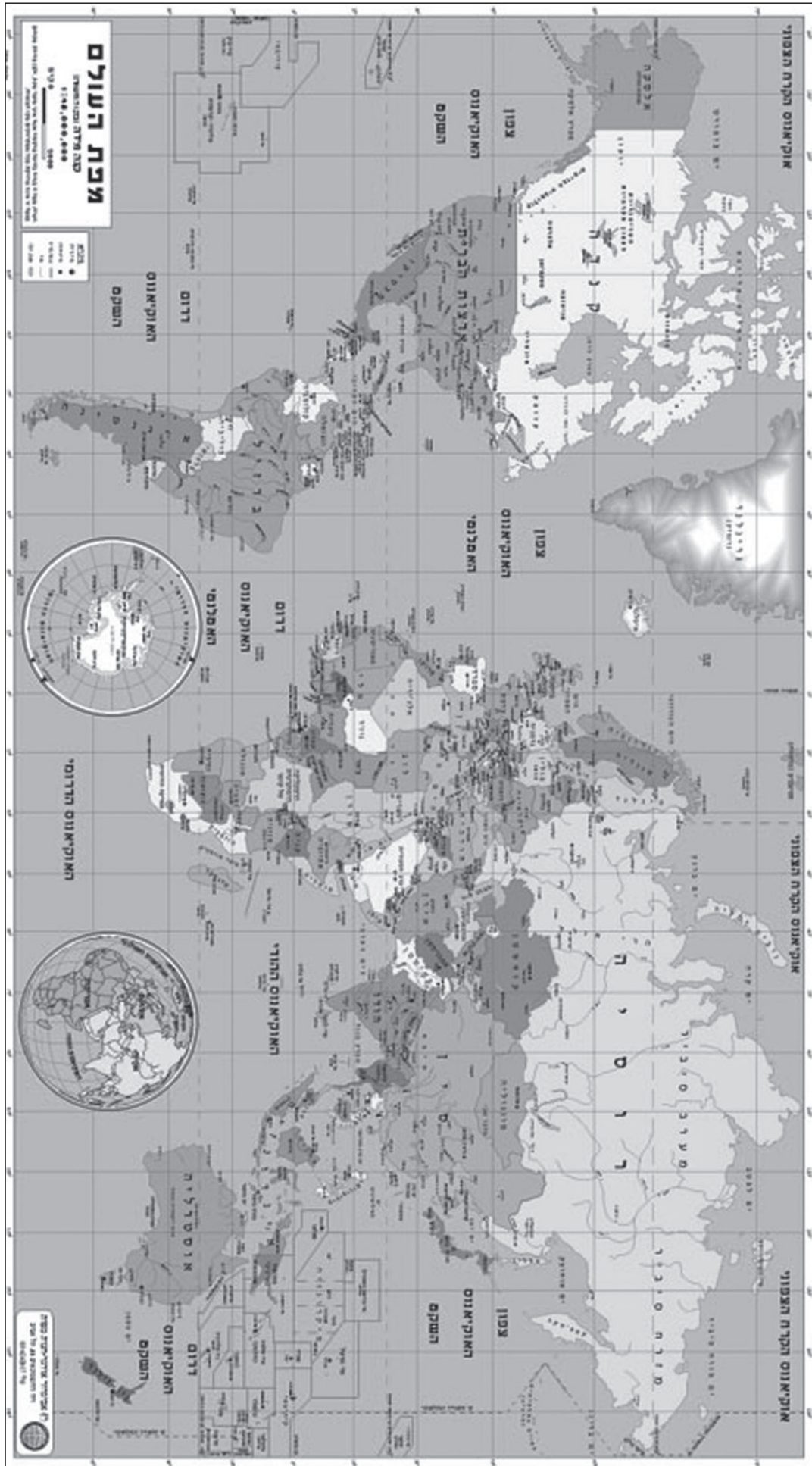
בסיום הדיון בקבוצות, כל קבוצה מציגה את תוצריה ויחד מחליטים על פרויקט קבוצתי ועל הדרך המעשית לממש אותו בקרוב.

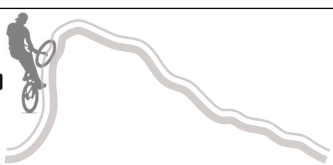

”כַּיְשָׁעָה יִשְׁכַּרְא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵת אֲדָם
הָרֹאשׁוֹן נִטְלוּ וְהִתְזַזְרוּ! לֹא כָּל אִילָנִי גַּם עֲטָדוֹ וְאִמְרָ
לוֹ: רֹאֵה מַעֲשֵׂי כַּמְּחַ נְאֻמִּים וּמְשׁוּבְּחִין הֵן וְכָל מַחַ
יִשְׁכַּרְאֲתִי - כַּיְשָׁבְנִיךָ בְּרֹאמִי, וְהַדְּעִיךָ יִשְׁלֵא
תְּכַלְכֵּל וְתִתְרַיֵּב אֵת עַוְלָמִי, יִשְׁאֵם קִלְקֵלְתִּי אֵין מִי
יִתְּנֵיךָ! אֲחִירֵיךָ” • (מחלת רבה, פירשה ז)

”וַיִּקַּח ה'... אֶת
הָאָדָם וַיְנַחֲהוּ
בְּגֵן עֵדֶן, לְעֵבֶדָה
וּלְשִׁמְרָה”

(בראשית ב, טז)

דגשים ואשיבה:

- * מה דורש ה' מהאדם?
- * הדגימו את הציווי "לְעֵבֶדָה".
- * הדגימו את הציווי "לְשִׁמְרָה".

”לימדה תורה דרך
ארץ, שיהא אדם
חס על היפה“

(רש”י לשמות כו, יג)

בגשים לאשיבה:

* הסבירו את המושג ”דרך
ארץ“.

* איזו דרך ארץ מלמדת
אותנו התורה במקור זה?

* תנו דוגמה מעשית לקיום
הנחיה זו של התורה.

"פי תצור אל עיר
ימים רבים להלחם עליה
להפשה לא תשחית את
עצה לנדם עליו גרון פי
מפגזו תאכל ואתו לא
תכרת פי האדם עין השדה
לכא מפניה במקור".
(דברים כ. יט)

.....
"כל המשבר כלים, וקורע בגדים, והורס בניין, וסותם
מעיינין, ומאבד מאכלות דרך השחתה, עובר בלא תשחית".
(רמב"ם, הלכות מלכים, פרק ו')

דגשים ואשיבה:

* הסבירו את האיסור "בל
תשחית" לפי הרמב"ם.

* הדגימו את האיסור "בל
תשחית" בעזרת מקרה
אמיתי ששמעתם עליו
או שהייתם נוכחים בו.

פעולה 4 // זמן מסע

מטרות הפעולה: <<<

- החניך יכבד אמירות ומעשים של גדולים או קטנים ממנו.
- החניך יכבד את המסורת ואת העבר על אף השוני בזמנים.

מבנה הפעולה: <<<

1. הבנה כי ההסתכלות של האדם בנקודת זמן מסוימת היא מוגבלת
2. הבדלים בתפיסת המציאות של ילדים-נוער ומבוגרים
3. לימוד והתנסות: היחס הנכון לדבריהם ולמעשיהם של מבוגרים ממני
4. כבוד למסורת הוא חלק מענווה

מהלך הפעולה: <<<

1. הבנה כי ההסתכלות של האדם בנקודת זמן מסוימת היא מוגבלת

• מבקשים שני מתנדבים, ולכל אחד מהם נותנים כרטיסייה (נספח 1). ההנחיה: אדם עבר ליד הבית שלך וביקש ליטר וחצי מים. מה תהיה תגובתך לפי המתואר בכרטיסייה שקיבלת? המתנדבים מציגים את תגובתם לקבוצה כולה. חשוב לפתח דיון ולהקשות בשאלות מבררות על כל אחת מן התשובות. לדוגמה: חניך א' יגיד: "אין לי מספיק מים בבית ועד שאביא לך ייקח לי המון זמן". שואלים: "למה שייקח לך הרבה זמן, בסך הכול ביקשתי מים?!" חניך א': "כי הבאר רחוקה מהבית שלי...". במקרה שחניך א' נעתר לבקשה, אפשר להקשות עליו ולשאל: "זה לא יהיה לך קשה?" וכו'. סביר להניח שחניך ב' ייענה ברצון לבקשת האיש, ולכן נשאל אותו: "בכזאת קלות אתה נותן לו מים?". החניך יענה: "בסך הכול הוא ביקש מים, מה כל כך מסובך? למה שלא אתן לו?".

ממשיכים בפיתוח השיח עד שכל החניכים מבינים שבעצם מדובר בבקשת מים בשתי תקופות שונות - תקופה שבה המים רחוקים ויש לטרוח על מנת להביאם, ותקופה שבה המים זמינים כברז ומושגים בקלות.

מסכמים ומסבירים: בכל תקופה קשה להבין את התגובה של האדם בתקופה האחרת, משום שהתרבות, הסביבה והאמצעים שונים. על מנת להבין לעומק את התגובה של האחר יש להבין שקיים שוני, ולנסות ולהבין את אופן חייו שהוא הגורם לשוני.

• יוצרים מול החניכים ציר זמן - מתחילת העולם ועד סופו - בעזרת הנחת קצוות הציר (נספח 2) בשני צדי החדר או המרחב שבו מתקיימת הפעולה.

מבקשים מכל אחד מהחניכים להניח את אחת הנעליים שלו או חפץ אחר שלו במקום המייצג את מיקומו האישי בציר.

כאשר הציר ומיקומו עליו מונחים לפני הקבוצה, מבקשים מהחניכים להוסיף ולמקם על הציר את האירועים והאנשים שבכרטיסיות (נספח 3).

עכשיו, כשהציר עמוס מאוד (ואפשר להוסיף עוד ועוד אירועים), שואלים את החניכים: מה קורה למקום שלנו על הציר ככל שמוסיפים עוד אירועים מהעבר או מההווה?

ייתכן שהם יגידו שמקומנו מצטמצם או שאין לנו מקום.

מסבירים: חשוב לזכור **שככל שאנחנו מרחיבים את ההסתכלות על מקומנו בציר הזמן, יש לנו פרספקטיבה רחבה יותר שמאפשרת לנו להבין טוב יותר את מקומנו בציר כעת**. העבר, ההווה והעתיד תופסים את מקומם ומדגישים את מה שהיה לפני ויהיה אחרי.

ההסתכלות הרחבה על המציאות היא זו שמאפשרת גם ללמוד ולהבין מציאויות אחרות, כמו בשאלת המים שהבאנו בתחילת הפעולה.

* אפשר להמחיש זאת בעזרת הספר 'זום' מאת אישטוואן באניאי, ספר שבלי מילים ממחיש את התמונה השלמה שנפרשת לעינינו כאשר ההסתכלות שלנו אינה ממוקדת וספציפית.

2. הבדלים בתפיסת המציאות של ילדים-נוער ומבוגרים

* מקיימים תצפית על משחק כדורגל דרך עיניהם של ילד, נער ומבוגר בעזרת התמונה (נספח 4).

בוחרים שלושה חניכים ומבקשים מכל אחד מהם לתאר מה רואה אחת מהדמויות בתמונה. הילד: כלל אינו רואה מגרש, רק גדר; הנער: רואה את המשחק, אבל לא את כל סביבת המגרש; המבוגר: רואה את הנעשה במגרש במבט-על.

מסבירים: שלושתם צופים על אותה מציאות - מיקומם הפיזי זהה, אך השלב בחיים של כל אחד מאפשר לו לראות אחרת. הילד, שעדיין נמוך, לא מסוגל לראות את המציאות, הנער רואה את חלקה והמבוגר כבר מצליח להתבונן בה.

כך גם בחיים. מבט על מציאות זהה מתפרש אחרת על ידי ילד, נער ומבוגר. שוני זה נובע ממקומם האישי בחיים, מניסיונם ומיכולת תפיסת המציאות שלהם.

למדנו **שענווה** היא ידיעת המקום האישי שלי על כוחותיו ועל חסרונותיו. כאשר אדם יודע את מקומו ומבין שלא תמיד הוא מסוגל לראות את כל המציאות ויש פעמים שאחרים מבינים אותה ורואים אותה טוב יותר ממנו, הוא יידע לנהוג בענווה ביחס לדבריהם ועצתם. כמו כן, כאשר עומד לפני אדם עניו מישהו שרואה את המציאות פחות טוב ממנו, הוא יסביר לו ויכוון אותו בלי ללעוג לחוסר ידיעתו.

3. לימוד והתנסות: היחס הנכון לדבריהם ולמעשיהם של מבוגרים ממני

- מפזרים על הרצפה היגדים שונים (נספח 5) ושואלים את החניכים: מה משותף לכולם? ככל ההיגדים הללו ישנה דרישה מהאדם לכבד את מי שמעליו בגיל או בחכמה ובידע. כבוד זה, שהוא ברור ומוכן, נובע מהבנת המקום האישי שלי והכרה כי יש אנשים שידועים יותר ממני ומבינים יותר. ידיעת המקום האישי היא ענווה, וכבוד זה הוא הנהגה (התנהגות) של האדם הענוותן.
- מחלקים לכל אחד מהחניכים שני פתקים (נספח 6) על האחד כתוב "תגובה" ועל השני "הנהגה".

מספרים מקרה (נספח 7). חניך שיש לו רעיון לתגובה למקרה מרים את הפתק "תגובה", וחניך שיש לו רעיון להנהגה (דרך התנהגות) הנובעת מענווה הקשורה למקרה מרים את הפתק "הנהגה". החניכים מציגים את תשובותיהם לפי סדר הרמת הפתקים.

חשוב מאוד לנתח את התגובות שהציגו החניכים למקרים ולבחון האם הן תגובות שמבטאות ענווה או לא, וכן לבחון את ההנהגות שמציגים החניכים, שהן אכן הנהגות של אדם ענוותן.

- בקבוצות שבהן יש חשש שהחניכים לא יעלו תגובות והנהגות ראויות, כדאי לתת כמה אופציות לתגובה למקרה, ואותן לנתח עם החניכים.

דוגמה להצעות ודגשים לניתוח מקרה 1:

התנהגות אפשרית היא מריבה עם ההורים בטענה שהם לא מבינים למה אין בעיה שאחזור מאוחר - התנהגות זו לא מכבדת את דעתם ולא מבטאת הבנה שהם ממרום גילם וניסיון חייהם רואים את המציאות בצורה אחרת ולפיהם יש אכן בעיה אמיתית לחזרה מאוחרת הביתה.

עוד אפשרות של התנהגות היא קיום שיח שמצד אחד מכבד את דעתם של ההורים ומצד שני מסביר את חשיבות ההליכה ואת הצורך לחזור גם אחרי תשע בערב.

הנהגה מתוך ענווה שיכולה לעזור במקרה זה היא הבנה שלהורים יש הסתכלות שונה ורחבה משלי, ושביכולתם לראות דברים שאני לא אצליח לראות.

4. כבוד למסורת הוא חלק מענווה

• מציגים את דבריו של יגאל אלון: "עם שאינו יודע את עברו, ההווה שלו דל ועתידו לוט בערפל" (נספח 8).

מנהלים דיון: מדוע עם חייב לדעת את העבר? מהי ההשלכה על ההווה והעתיד?

מדגישים כי ידיעת העבר והבנתו היא שעוזרת להמשיך ולבנות את הדרך של העם - הסתכלות רחבה היא אמיתית יותר. ציר הזמן נבנה תקופה על גבי תקופה, והבנת היסודות שלנו הכרחית להמשך בניית העתיד.

• שואלים את החניכים: מהי מסורת?

הגדרת מילון אבן שושן: "מסורת - דברים, שיטות ומנהגים שנמסרו מדור לדור בעל פה או בכתב".

בכל דור ודור נקבעו הנהגות בהתאמה לתרבות, לצרכים ולידע באותה תקופה. גם המסורת היהודית-הלכתית נוצרה כך על ידי חכמים. כל דור אינו מבטל את המסורת שנקבעה לפניו אלא בונה את העתיד על ידי שכלולה.

כאשר מתבוננים במסורת חשוב להבין שדברים נעשו בהתאם לנקודת המבט של אז ונקודת המבט היום היא שונה, כפי שראינו בתחילת הפעולה בציר הזמן, ומאוד חשוב לא לזלזל בה.

* להעשרה: נקודות במסורת שאפשר לראות בהן פער של נקודת מבט: נישואין לשתי נשים, אישה לא עובדת אלא נמצאת בבית, התורה לא נגישה לכולם.

מסכמים את הפעולה:

דיברנו על נקודת הזמן, והבנו שכל אדם חי בזמן מסוים על רצף הזמן הכללי (הפעילות עם הציר). ככל נקודת זמן על הציר ישנה נקודת מבט אחרת (המקרה של בקשת המים). הראייה האישית מהזמן והמקום היא מצומצמת, ורק כאשר מסתכלים בצורה רחבה על העבר, ההווה והעתיד מקבלים הסתכלות כוללת רחבה ואמיתית יותר. חשוב לזכור שכל קביעה במסורת נבעה מהזמן שבו נקבעה, ולכן גם אם אינה ברורה לנו אל לנו לזלזל בה.

גם גיל הוא ממד של זמן, ומה שילד רואה אינו זהה להסתכלות של נער ובטח לא של מבוגר (תמונת מגרש).

לכן, מתוקף הענווה - ידיעת המקום שלי והבנת ההסתכלות המצומצמת המתאפשרת ממנו - יש לכבד אמירות של מבוגרים מאיתנו, וכן לא לזלזל באמירות של קטנים מאיתנו.

נספח 1

מקרה א:

אתה חי באוהל בשטח פתוח בקרבת שדות החיטה, תפקידך בבית לדאוג שתמיד דלי המים יהיה מלא. יום אחד עבר ליד ביתך אדם וביקש ליטר וחצי מים. מה תעשה?

מקרה ב:

אתה חי בוילה פרטית ומחלון ביתך נשקף נוף מרהיב של הרים ועמקים. על השיש במטבח מונח מכשיר תמי 4. יום אחד עבר ליד ביתך אדם וביקש ליטר וחצי מים. מה תעשה?

רצונות העולם

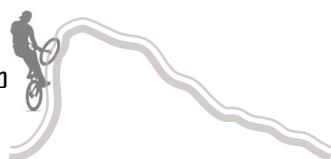

סוף העולם

מתן תורה

חורבן בית
המקדש השני

הקמת מדינת ישראל

הולדת ההורים שלי

פינוי גוש קטיף

הקמת
רכבת ישראל

הולדת אחי הקטן

השואה

תחילת השימוש בנשק הישראלי - תבור

נספח 4

"והדרת
פני זקן"

"כבוד את
אביו
ואת אמו"

"יהי
קודם דבך
לקודם
שמים"

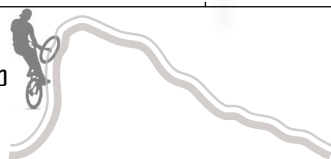
כבוד
למבוגרים

כילה של
המדריך
שלי זו
כילה

המורה
אמרה
אז צריך
לעשות

מה
שהרוכב
יהיה זה מה
שנעשה

כן המפקד!

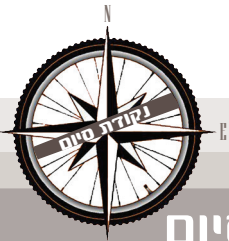

<h1>הנהגה</h1>	<h1>תגובה</h1>
----------------	----------------

	<p>מקרה 1: סוף סוף אצליח להיכנס קצת לכושר, התחלתי לצאת עם חברות בערב להליכה! כשסיפרתי להורים שלי הם שמחו מאוד, רק הגבילו את שעת החזרה הביתה לתשע בערב. אני ממש רוצה לצאת עם החברות כל יום, ואין סיכוי שאחזור בזמן שההורים שלי רוצים. למה הם שוב לא מבינים שאין לי בעיה לחזור מאוחר?!</p>
	<p>מקרה 2: היום הייתה לי שיחה עם המחנך שלי. הוא דורש שאקח ברצינות את לימודי האנגלית בכית הספר. אני לא מצליח להבין למה הוא נכנס לי לחיים! אני לא רוצה ללמוד אנגלית, זה לא מעניין אותי ולא חשוב לי.</p>
	<p>מקרה 3: המדריך בסניף הסביר לי שאם אני יוצא לשבת גרעין אני חייב להיכנס לכל היחידות ולהיות חלק מהשבת. אני מבחינתי יוצא כדי לעשות כיף עם החברה! למה צריך את כל השיחות האלה?! וחוץ מזה, למה הוא מחליט לי מה עליי לעשות? אני יודע בדיוק מה אני רוצה.</p>

”עם שאיננו יודע את עברנו, ההווה
שלו דל ועתידי לוט בערפל”

מטרות הפעולה: <<<

- * החניך יכיר את ההבנה הבסיסית של יראת שמים - שהקב"ה עליון ואנחנו תחתיו.
- * החניך ינסח הנהגות למעגלי החיים השונים הנובעות מענווה, וינהג לפיהן.

מבנה הפעולה: <<<

1. הבנה כי יראת שמים היא מחשבה והכרה בנוכחותו של הקב"ה, והיא משפיעה על המעשים
2. לימוד: יראת שמים מולידה יחס מכבד לכל הבריאה (מרכיבי המארג)
3. ניסוח אמנת התנהגות כלפי מעגלי החיים השונים שעסקנו בהם (אדם, מקום, זמן)

מהלך הפעולה: <<<

1. הבנה כי יראת שמיים היא מחשבה והכרה בנוכחותו של הקב"ה, והיא משפיעה על המעשים

- בחרים מתנדב אחד ונותנים לו רשימת משימות לעשות (נספח 1).
- לאחר מכן בחרים מתנדב נוסף ומבקשים ממנו לבצע את אותן משימות בחדר סגור בסניף, בחדר של המרכזת או בכל מקום אחר דומה.
- דיון: מקריאים לחניכים כמה משפטים מתוך אתר של מצלמות נסתרות (נספח 2) ושואלים:
 - * האם בכוחן של מצלמות לגרום לאדם להתנהג אחרת? מדוע?
 - * מה ההבדל בהרגשה בין אדם שעושה דבר בזמן שמסתכלים עליו ובין אדם שלא מסתכלים עליו? (זה המקום לשאול ולשתף באופן משמעותי את החניכים שהתנדבו במשימה הקודמת).
 - * מאילו דברים יימנע האדם שמסתכלים עליו?
- מסכמים: כאשר אדם יודע שיש מישהו שמתבונן בו בכל רגע נתון ובוחן את מעשיו והתנהלותו, הוא שם לב למעשיו ומתנהג כמצופה ממנו.
- תחושה זו, שיש מישהו מלמעלה שמשקיף ובוחן, יכולה להמחיש את מציאות החיים של יהודי מתוך יראת שמים. הידיעה כי הקב"ה, שהוא עליון, נמצא באופן תמידי מעליי ובוחן את המעשים שלי, מעצבת את התנהגותי ומיטיבה אותה.

2. לימוד: יראת שמים מולידה יחס מכבד לכל הבריאה (מרכיבי המארג)

- מניחים מול החניכים את המילים אדם והקב"ה (נספח 3א), ומבקשים מהם למקם אותן בהתאם ליחס הקיים ביניהם (תשובה: הקב"ה עליון ותחתיו האדם).
- מוסיפים את המילים סביבה פיזית, אנשים, עבר, עתיד (נספח 3ב), ומבקשים מהחניכים להוסיף גם אותן ליד המילים הנ"ל, באותו אופן.

כעת דנים בתשובות החניכים: היכן ממוקמים מרכיבי המארג שברא הקב"ה בעולם (סביבה פיזית, אנשים וכו')? האם הם חלק חשוב במארג החיים שלנו? האם אנחנו נותנים להם מקום מכובד?

• מדגישים, בהתאם ללימוד שחווינו בכל הפעולות עד כה, שלכל אחד ממרכיבי המארג יש מקום מכובד בעולם, ואסור לנו לזלזל בו או לפגוע בו אלא רק להיטיב עמו ולשמרו. את כולנו הקב"ה ברא עם משמעות וחיוניות, ומכיוון שהוא עליון **בעולם כולנו כפופים לו ולרצונו**.

ידיעת מקומו מול הקב"ה היא ראשית הענווה וידיעת המקום הכללי שלנו בעולם!

3. ניסוח אמנת התנהגות כלפי מעגלי החיים השונים שעסקנו בהם (אדם, מקום, זמן)

• לומדים יחד עם החניכים את דברי הרב פילבר (נספח 4).

דגשים ללימוד:

* מהי ההנחיה הכללית שה' נתן לנו?

* באילו תחומים בחיים היא באה לידי ביטוי?

* כיצד נדע מה עלינו לעשות אם הדברים אינם מפורטים בתורה?

מסכמים: הקב"ה דורש מאיתנו לנהוג בדרך טובה וישרה. בתורה לא מפורטים כל הסעיפים והדרישות הספציפיות מהאדם בכל תחום, משום שהקב"ה מצפה מאיתנו לדעת ולהבין כיצד לנהוג וכיצד להתייחס לסביבה שלנו (פיזית ואנושית) בדרך טובה וישרה. את הדרך החיובית והטובה אנחנו יוצרים תוך התבוננות של דרך ארץ והיגיון ישר.

• כסיכום למערך מחלקים את החניכים לכמה קבוצות חשיבה בהתאמה למספר החניכים, ומבקשים מכל קבוצה להחליט על כמה כללי התנהגות הנובעים מענווה - ידיעת המקום שלי, האדם.

חשוב לקבוע כללים בתחומים הבאים: יחס לאנשים, יחס לסביבה הפיזית ויחס לעבר, למבוגרים ולמסורת (רצף הזמן).

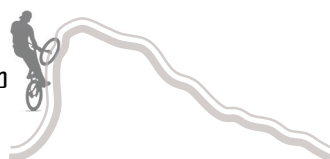
אחרי שכל קבוצה מציגה את הכללים שהחליטה עליהם ומסבירה את החשיבה העומדת מאחוריהם, כדאי לאמץ כמה כללים קבוצתיים בכל תחום. את הכללים הקבוצתיים כותבים על בריסטול ומסיפים חתימה של כל אחד מהחניכים.

מסכמים את הפעולה:

למדנו שראשית הענווה היא ידיעת מקומו מול הקב"ה. ההבנה כי ה' עליון וכל ברואיו הם תחתיו עוזרת לנו למקם את עצמנו כחלק ממארג החיים שה' ברא בעולם, יחד עם האנשים שסביבנו ובתקופה ובמקום שבהם אנו נמצאים.

התנהגותו של האדם הענוותן - הנוהג במידת הענווה - תהא יחס מכבד לכל אחד ממרכיבי המארג, והוא ינסה תמיד להיטיב בעזרת כוחותיו ובטח שלא להזיק ולהרוס.

שנזכה, כפי שכתב הרמב"ן, שתעלה על לבנו מידת הענווה שהיא מידה טובה מכל המידות הטובות.

משימות:

- לקפוץ על רגל אחת 20 פעם
- לשיר בקול את התקווה
- לעשות את התנועות של השיר "עשר אצבעות לי יש"
- להגיד בקול רם: " _____ (השם שלך) הכי חכם/חכמה"

מצלמות נסתרות למטפלות

מצלמות נסתרות הן האמצעי היעיל ביותר לתיעוד בווידאו פעילויות מכל סוג ובכל מקום באופן סמוי.

תופעות כמו הזנחה, התעללות פיזית והתעללות נפשית של מטפלים בקשישים ופעוטות חסרי ישע נחשפות חדשות לבקרים באמצעי התקשורת. כל פעם מחדש אנחנו מזדעזעים למראה התמונות והמראות המחרידים, כאשר נחשף בפנינו אדם שאמור להיות המלאך, שבידיו מישהו הפקיד את היקר לו מכול, כשטן חסר רגישות ורגשות שפוגע פיזית ומחלל את כבודו ונפשו של המטופל חסר הישע.

הדרך היחידה לחשוף התנהגות לא הולמת של מטפל היא השימוש במצלמה נסתרת.

לצערנו, היינו עדים לחשיפת התעללויות ביקריהם של לקוחותינו, פרק זמן קצר מאוד לאחר התקנת מצלמה נסתרת. חשיפה זו הצילה מטופלים רבים, הובילה למעצר המטפלים, להגשת כתבי אישום והעמדת הנבלים לדין.

(מתוך: www.primes.co.il)

הקב"ה

אדם

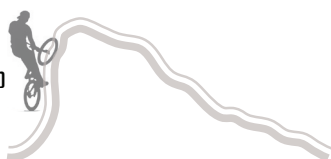

סביבה פיזית

אנשים

עבר

עתיד

"שתי מצוות כלליות נצטוו ישראל
 במדבר סיני... המצווה השנייה
 מופיעה לקראת כניסתם של ישראל
 לארץ - "ועשית הישר והטוב"...
 וכפי שפירשה הרמב"ן: וזה ענין
 גדול, לפי שאי אפשר להזכיר בתורה
 כל הנהגות האדם עם שכניו ורעיו
 וכל משאו ומתנו ותיקוני היישוב
 והמדינות כולם, אבל אחרי שהזכיר
 מהם הרבה כגון לא תלך רכיל, לא
 תיקום ולא תיטור, ולא תעמוד על
 דם רעך, לא תקלל חירש, מפני
 שיבה תקום וכיוצא בזה, חזר לומר
 בדרך כלל שיעשה הטוב והישר
בכל דבר, עד שייכנס בזה הפשרה
 ולפנים משורת הדין, ואפילו מה
 שאמרו פרקו נאה ודיבורו בנחת
 עם הבריות, עד שייקרא בכל ענין
 תם וישר".

(הרב יעקב הלוי פילבר, פורסם במוסף 'שבת'
 של 'מקור ראשון', י"ב באב תשע"א, 12.8.2011)